

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Edukacyjno-Zawodowego
w Szkole Podstawowej nr 38 im. Ludwika Zamenhofa
w Częstochowie

Wspieranie i przygotowywanie uczniów do podejmowania decyzji edukacyjno-zawodowych jest zadaniem statutowym szkoły. Wewnętrzny System Doradztwa Edukacyjno-Zawodowego jest systemem doradczym, który stwarza możliwości i pomaga w rozwiązywaniu problemów związanych z wyborem kierunku kształcenia i planowaniem kariery zawodowej. Planowanie kariery zawodowej i pierwsze decyzje edukacyjno-zawodowe to okres przypadający na lata nauki w gimnazjum, jednak już w szkole podstawowej warto pomyśleć o swojej przyszłości. Koniec szkoły podstawowej zbiega się z początkiem okresu adolescencji – stopniowego przechodzenia z dzieciństwa w dorosłość. Szkoła jest placówką, która przygotowuje młodzież do świadomego stanowienia o sobie, wytyczania własnej drogi rozwoju poprzez aktywne wzmacnianie swoich mocnych stron, zainteresowań, uzdolnień. Dlatego niezbędne jest wyposażenie uczniów w umiejętność podejmowania odważnych i samodzielnych decyzji, w umiejętność uczenia się przez całe życie i radzenia sobie w trudnych sytuacjach. Funkcjonowanie w nowoczesnym społeczeństwie wymaga aktywnych zachowań i umiejętności podejmowania trafnych decyzji. Absolwent szkoły podstawowej musi znać system kształcenia, oferty szkół gimnazjalnych, świat zawodów, pojęcie rynku pracy, a przede wszystkim samego siebie. Istotnym jest, aby dokonując wyboru, uczeń kierował się własnymi zdolnościami, pasjami, predyspozycjami, a nie niespełnionymi ambicjami rodziców czy wyborami rówieśników z klasy.

Temu właśnie ma służyć WSDEZ realizowany w Szkole Podstawowej nr 38 w Częstochowie. Program został opracowany przez doradcę zawodowego i obejmuje ogół działań podejmowanych przez szkołę w celu przygotowania uczniów do wyboru dalszej drogi kształcenia. Adresatami są uczniowie, ich rodzice, nauczyciele i instytucje wspomagające proces doradczy.

I. STRUKTURA PROGRAMU

1. Tytuł: *Zmierzamy ku dorosłości*

2. Podstawa prawna programu:

- Ustawa o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r. (Dz. U. z 2004 r. Nr 256 poz. 2572, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2013 r., poz. 532).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 199 z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz.U. z 2001 r. nr 61 poz. 624, z późn. zm.).

3. Założenia programu:

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Edukacyjno-Zawodowego zakłada, że:

- wybór zawodu jest procesem rozwojowym i stanowiącym sekwencję decyzji podejmowanych na przestrzeni wielu lat życia;
- na wybór zawodu składają się: wiedza na temat siebie, wiedza na temat zawodów, ścieżek edukacyjnych i rynku pracy;
- na wybór zawodu wpływają głównie cechy osobowościowe jednostki (temperament, charakter, poziom inteligencji, zainteresowania, zdolności), umiejętności, doświadczenia, wyznawane wartości i normy, czynniki emocjonalne, zdrowotne, rodzaj i poziom wykształcenia, wpływ rodziny, aktywność własna jednostki;
- preferencje zawodowe wywodzą się z doświadczeń dzieciństwa i rozwijają się w toku życia człowieka;
- działania w ramach WSDEZ muszą być systematyczne, zaplanowane i realizowane wg harmonogramu pracy szkoły;
- WSDEZ obejmuje indywidualną i grupową pracę z uczniami, rodzicami i nauczycielami (Radą Pedagogiczną)

– WSDEZ ma charakter planowych działań ogółu nauczycieli i koordynowany jest przez szkolnego doradcę zawodowego, dzięki czemu wszelkie działania szkoły mają spójny charakter.

W trakcie realizacji programu będziemy się koncentrować na przygotowaniu uczniów do świadomego wyboru szkoły, kolejnego etapu kształcenia, a następnie zawodu zgodnie z ich zainteresowaniami i możliwościami.

Szkoła realizuje zadania przy współpracy z sojusznikami, którymi są: PUP, ZPPP, rodzice, gimnazja, szkoły posiadające warsztaty szkolne, uczelnie wyższe w mieście, WOM, SOD, CKP, ORE, KOWEZiU.

4. Cele ogólne programu:

Wdrożenie i realizacja Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Edukacyjno-Zawodowego, nakierowanego na przygotowanie uczniów do świadomego do świadomego i trafnego wyboru drogi dalszego kształcenia, a w przyszłości – zawodu, zgodnie z ich zainteresowaniami i możliwościami. Cel główny wykazuje konieczność kształcenia u uczniów konkretnych umiejętności i dyspozycji, niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania w różnych rolach zawodowych i społecznych. Jest zobowiązaniem całej społeczności szkolnej do systematycznych oddziaływań wychowawczo-doradczych.

5. Cele szczegółowe programu:

Uczniowie:

- potrafią określić własne możliwości i umiejętności;
- rozwijają umiejętności pracy zespołowej, przełamywania barier środowiskowych oraz kształtowania właściwych relacji społecznych;
- wiedzą, jak się uczyć i rozwijać swoje zainteresowania, pasje i talenty;
- posiadają informacje o zawodach z najbliższego otoczenia;
- potrafią dokonać świadomego wyboru szkoły, a w przyszłości – zawodu zgodnie ze swoimi zainteresowaniami i możliwościami;
- są zaangażowani w planowanie swojej przyszłości zawodowej;
- rozwijają umiejętności podejmowania samodzielnych decyzji.

Nauczyciele:

- potrafią diagnozować potrzeby i zasoby uczniów;
- pomagają uczniom rozwijać talenty, zainteresowania, zdolności;
- wspierają rodziców w procesie doradczym, udzielają informacji, lub kierują do specjalistów;
- znają ścieżki edukacyjne, ofertę szkół, zasady rekrutacji;
- wiedzą, gdzie szukać informacji dotyczących orientacji zawodowej,
- potrafią korzystać z zasobów instytucji zajmujących się doradztwem zawodowym,
- włączają przedstawicieli instytucji i zakładów pracy w proces orientacji i doradztwa zawodowego w szkole.

Rodzice:

- znają mocne i słabe strony swojego dziecka, jego zainteresowania zawodowe, cechy temperamentu;
- są zaangażowani i przygotowani do pełnienia roli „doradców” swojego dziecka;
- znają czynniki ważne przy wyborze szkoły i zawodu;
- znają ścieżki edukacyjne, ofertę szkół, zasady rekrutacji;
- wiedzą, gdzie szukać pomocy dla swoich dzieci w sytuacjach trudnych;
- angażują się w pracę doradczą szkoły (np. prezentują swoje zawody, zakłady pracy).

6. Treści, tematy zajęć ze wskazaniem adresata:

Realizacja WSDEZ zakłada uwzględnianie potrzeb uczniów, rodziców i nauczycieli.

Uczniów:

- samopoznanie – poznanie swoich pasji, własnego systemu wartości, zainteresowań i zdolności;
- motywacja do nauki,
- informacja o szkołach i zawodach,
- poznanie oferty szkół gimnazjalnych i zasad rekrutacji.

Rodziców:

- poznanie własnego dziecka, jego możliwości, zainteresowań, pasji;

- sposoby zdobywania wiedzy o dziecku,
- poznanie czynników ważnych przy wyborze szkoły i zawodu;
- informacja na temat placówek służących pomocą dzieciom przy wyborze szkoły i zawodu.

Nauczycieli:

- materiały do pracy z uczniami,
- umiejętność zdiagnozowania potrzeb i zasobów uczniów;
- rozwijanie talentów i zainteresowań uczniów;
- informacja o gimnazjach,
- informacja o osobach i placówkach, które służą wsparciem w zakresie doradztwa zawodowego.

Adresat	Treści	Tematyka zajęć	Odpowiedzialny za realizację
Uczniowie	Uczeń poznaje siebie	1) Jaki jestem ? – cechy charakteru, temperament. 2) Moje zainteresowania i uzdolnienia. 3) Jak się komunikować z innymi? Współdziałanie w grupie. 4) Jak radzić sobie ze stresem?	Wychowawca klasy Doradca zawodowy Pracownicy ZPPP
	Uczeń poznaje różne zawody	1) Wybieram swoją ścieżkę edukacyjną . 2) Poznaję zawody. 3) Co to znaczy dobra praca? 4) Prezentacja ofert gimnazjów .	Pedagog szkolny Wychowawca klasy Doradca zawodowy Pracownicy CIZ-u Nauczyciele różnych zajęć edukacyjnych
Rodzice	Rodzice znają swoje dziecko	1) Mocne i słabe strony mojego dziecka, jego zainteresowania. 2) Konsekwencje niewłaściwych wyborów – mądre planowanie przyszłości edukacyjno-zawodowej dziecka.	
	Pomoc w wyborze ścieżki edukacyjnej	1) Czynniki, jakie należy wziąć pod uwagę, wybierając przyszłą szkołę i zawód.	Pedagog szkolny Wychowawca klasy Doradca zawodowy Pracownicy CIZ-u

		2) Oferta gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych. 3) Gdzie szukać informacji na temat szkół, zawodów i wymagań wobec uczniów?	
Nauczyciele	Diagnoza i analiza zasobów uczniów	1) Zdolności i predyspozycje uczniów (uzdolnienia, ograniczenia zdrowotne). 2) Zainteresowania i hobby uczniów.	Pedagog szkolny Doradca zawodowy Pracownicy CIZ-u
	Baza danych i materiałów edukacyjnych do wykorzystania w pracy z uczniami i rodzicami	1) Udostępnienie nauczycielom bazy danych o szkołach, zasadach rekrutacji i preorientacji zawodowej.	

7. Metody i techniki pracy:

Formy działania:

- Badanie (diagnoza) zapotrzebowania na działania doradcze prowadzone w szkole (wywiad, ankieta).
- Zajęcia warsztatowe (grupowe) służące rozbudzeniu świadomości konieczności planowania własnego rozwoju i kariery zawodowej, umożliwiające poznanie siebie i swoich predyspozycji zawodowych.
- Warsztaty doskonalące umiejętności w zakresie komunikacji interpersonalnej i współdziałania w grupie, radzenie sobie ze stresem.
- Udostępnianie informacji o zawodach, szkołach, materiałach – punkt konsultacyjny.
- Spotkania z przedstawicielami różnych zawodów, np. pielęgniarka, strażak, policjant, stomatolog, dietetyk...
- Prowadzenie kółek zainteresowań dla uczniów.
- Udzielanie indywidualnych porad uczniom, rodzicom, nauczycielom.
- Organizowanie wycieczek do zakładów pracy.
- Warsztaty dla rodziców, nauczycieli.

Metody w poradnictwie grupowym najczęściej stosowane w pracy doradczej to:

- Aktywizujące problemowe - burza mózgów, dyskusja.

- Metoda dramy - inscenizacje i odgrywanie ról.
- Metody testowe (kwestionariusze, ankiety, testy)
- Metody audiowizualne - filmy edukacyjne, zasoby Internetu i programy multimedialne, prezentacje multimedialne.

8. Dostępne materiały edukacyjne, diagnostyczne, zasady ich udostępniania:

Materiały edukacyjne:

- informatory o zawodach i szkołach,
- scenariusze zajęć,
- materiały diagnostyczne

są dostępne do wglądu dla rodziców, uczniów i nauczycieli u pedagoga szkolnego.

Zasoby internetowe udostępnia się na zasadach dowolności na poniższych stronach:

- www.wybieramzawod.pl
- www.2011.tydzienkariery.pl
- www.euroguidance.pl
- www.koweziu.edu.pl/www.doradztwozawodowe-koweziu.pl
- www.irp-fundacja.pl
- www.ohpdlaszkoły.pl
- www.doradca-zawodowy.pl
- www.poznajswiat.ecorys.pl
- www.junior.org.pl
- www.labirynt-zawodow.progra.pl
- www.frps.org.pl
- www.kluczdokariery.pl
- www.pociagdokariery.pl
- www.sdsiz.pl
- www.praca.gov.pl
- www.doradca.praca.gov.pl
- www.zawody.praca.net
- www.psychodnia.pl/img/site/SPIS_zawodow.doc
- www.pracuj.pl/kariera-rynek-pracy-zawody

II. Procedura ewaluacji wewnętrznej:

WSDEZ podlega stałej ewaluacji oraz kontroli służącej powtórnemu planowaniu zadań. Szkolny doradca zawodowy na początku swej pracy diagnozuje zapotrzebowanie na działania doradcze w szkole. Ewaluacja jest niezbędna, aby działania doradcze prowadzone na terenie szkoły były zgodne z oczekiwaniami i potrzebami uczniów, i rodziców. Dokonana zostanie pod koniec roku szkolnego. Ewaluacji końcowej dokona powołany zespół nauczycieli.

Sposoby zdobywania informacji:

- sprawozdania,
- analizy zgromadzonych materiałów i wytworów prac uczniów,
- obserwacje uczniów,
- zapisy w dokumentacji,
- badania ankietowe,
- opinie uczniów, rodziców i pracowników szkoły,
- wnioski.

W miarę możliwości doradca zawodowy powinien śledzić karierę zawodową absolwentów szkoły w celu utworzenia bazy danych oraz ewentualnego włączenia ich w plan działań wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego.

Na koniec roku szkolnego doradca zawodowy przygotowuje sprawozdanie z realizacji szkolnego programu doradztwa zawodowego i przedstawia je na posiedzeniu Rady Pedagogicznej do zatwierdzenia.

III. Szczegółowy plan ogólnoszkolnych działań doradczych:

Obszar 1. Systematyczne diagnozowanie zapotrzebowania poszczególnych uczniów na informacje edukacyjne i zawodowe oraz pomoc w planowaniu kształcenia i kariery zawodowej				
Lp.	Opis działania	Sposób realizacji	Osoby odpowiedzialne	Czas realizacji
1.	Zebranie informacji dotyczących planów uczniów klas VI związanych z wyborem	Ankieta kierowana do uczniów.	Wychowawca klasy Doradca zawodowy Pedagog szkolny	Cały rok

	szkoły			
2.	Określenie predyspozycji psychicznych i fizycznych uczniów	<p>Analiza dokumentów (opinie, orzeczenia ZPPP, zaświadczenia o stanie zdrowia).</p> <p>Wywiad z uczniami, rodzicami oraz nauczycielami i pedagogiem szkolnym.</p> <p>Utworzenie ewidencji uczniów np. ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, przewlekle chorych.</p>	<p>Wychowawca klasy</p> <p>Doradca zawodowy</p> <p>Pedagog szkolny</p>	Cały rok
3.	Diagnoza zainteresowań i uzdolnień uczniów.	Przeprowadzenie ankiety, wywiadu. Zastosowanie form plastycznych. Wywiad z nauczycielami i rodzicami.	<p>Wychowawca klasy</p> <p>Doradca zawodowy</p> <p>Pedagog szkolny</p> <p>Pracownicy ZPPP</p>	Cały rok

Obszar 2. Gromadzenie, aktualizacja i udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych właściwych dla danego poziomu kształcenia.

Lp.	Opis działania	Sposób realizacji	Osoby odpowiedzialne	Czas realizacji
1.	Opracowanie i gromadzenie informacji oraz materiałów dla uczniów, rodziców i nauczycieli	<p>Utworzenie bazy danych o szkołach.</p> <p>Zgromadzenie informacji na temat zawodów.</p> <p>Przygotowanie i udostępnienie materiałów diagnostycznych oraz scenariuszy zajęć.</p> <p>Udostępnianie informacji w ramach punktu konsultacyjnego .</p>	<p>Doradca zawodowy</p> <p>Pedagog szkolny</p> <p>Pracownicy CIZ-u</p>	Cały rok

Obszar 3. Prowadzenie zajęć przygotowujących uczniów do świadomego planowania kariery i podjęcia roli zawodowej.

Lp.	Opis działania	Sposób realizacji	Osoby odpowiedzialne	Czas realizacji
1.	Prowadzenie zajęć dla uczniów dotyczących poznania siebie.	<p>Cykl zajęć z wychowawcą, doradcą zawodowym i pedagogiem szkolnym na poniższe tematy:</p> <p>– Jaki jestem ? – cechy charakteru, temperament.</p> <p>– Moje zainteresowania i uzdolnienia.</p> <p>– Jak się komunikować z</p>	<p>Wychowawcy klas,</p> <p>koordynatorzy,</p> <p>pracownicy CIZ</p>	Cały rok

		innymi? – Współdziałanie w grupie. – Jak radzić sobie ze stresem?		
2.	Działania na rzecz poznania rynku pracy przez uczniów. Wprowadzenie pojęcia „praca”, „zawód”, „rynek pracy”. Informacje dot. podstawowych grup zawodowych	- Podczas zajęć przedmiotowych udostępnianie informacji o zawodach charakterystycznych dla danego regionu, - Wycieczki poglądowe związane z poznawanymi zawodami, - Spotkania z przedstawicielami różnych zawodów, - Konkursy plastyczne, - Zajęcia prowadzone przez pracowników CIZ (1-2 h) „Ja w świecie zawodów”, „Quiz zawodoznawczy”.	Wychowawcy klas, nauczyciele zajęć edukacyjnych, doradca zawodowy, pracownicy CIZ-u, pedagog szkolny	Cały rok
Obszar 4. Koordynowanie działalności informacyjno-doradczej prowadzonej przez szkołę.				
Lp.	Opis działania	Sposób realizacji	Osoby odpowiedzialne	Czas realizacji
1.	Planowanie i współpraca	Tworzenie harmonogramu działań doradczych dla uczniów i rodziców oraz nauczycieli. Utworzenie punktu konsultacyjnego dla uczniów, rodziców, nauczycieli. Zamieszczanie istotnych informacji dotyczących preorientacji zawodowej na tablicy ogłoszeń.	Pedagog szkolny, doradca zawodowy, pracownicy CIZ-u, dyrekcja szkoły	Cały rok
2.	Współpraca z rodzicami Planowanie przyszłości zawodowej Wprowadzenie pojęcia system edukacji i informacje dot. gimnazjów w regionie	Zajęcia warsztatowe dla rodziców uczniów klas V – VI. Tematyka: – Mocne i słabe strony mojego dziecka, jego zainteresowania – Konsekwencje niewłaściwych wyborów – mądre planowanie przyszłości edukacyjno-zawodowej dziecka 1) Zebranie z rodzicami „Jak pomóc dziecku pokonać próg edukacyjny?” 2) Zajęcia grupowe:	Pedagog szkolny, doradca zawodowy, pracownicy CIZ-u, dyrekcja szkoły	Cały rok

		<p>„Co wiem o gimnazjach w swoim mieście?”</p> <p>3) Udostępnianie informatora o gimnazjach</p> <p>Punkty konsultacyjne prowadzone przez pracowników CIZ dla zainteresowanych uczniów i ich rodziców.</p>		
<p>Obszar 5. Współpraca z innymi nauczycielami tworzeniu i zapewnieniu ciągłości działań w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego.</p>				
Lp.	Opis działania	Sposób realizacji	Osoby odpowiedzialne	Czas realizacji
1.	Konsultacje	Punkty konsultacyjne, grupy wsparcia	Pedagog szkolny, doradca zawodowy, pracownicy CIZ	Cały rok

Opracowała:
mgr Jolanta Suliga

Zatwierdził
Dyrektor Szkoły

mgr Anna Dymek